

การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

A Construction of Life Skills Test for Grade 12th Students.

ดุสิต ทีบุญมา¹ ไพศาล วรคำ² และ พงศธร โพธิ์พูลศักดิ์³

Dusit Teeboonma¹ Paisarn Worakham² and Pongtorn Phopoonsak³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ **ประการแรก** เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และ**ประการที่สอง** ศึกษาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 381 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) ผลการวิจัยพบว่า

1. แบบวัดทักษะชีวิตที่สร้างขึ้นจำนวน 60 ข้อ จำแนกเป็นด้านการคิด 10 ข้อ ด้านการตระหนักรู้ในตน 10 ข้อ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม จำนวน 10 ข้อ ด้านการสร้างสัมพันธภาพ 10 ข้อ ด้านการตัดสินใจ 10 ข้อ ด้านการจัดการกับอารมณ์ 10 ข้อ
2. คุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.27 ถึง 0.66 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ .92 ผลการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน พบว่า องค์ประกอบของทักษะชีวิตสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมี ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit index : GFI) มีค่าเท่ากับ 0.86 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted goodness of fit index : AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.81 และดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Root mean of square residual : RMR) ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.034
3. ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่านักเรียนมีทักษะชีวิตอยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 70.08 ทักษะชีวิตอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 28.61 ทักษะชีวิตอยู่ในระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 1.31

คำสำคัญ : ทักษะชีวิต

ABSTRACT

The objectives of this research were: firstly, to build and find out the quality life skills test for Mathayom Suksa 6 students, secondly, to study the components of life skills of Mathayom Suksa 6 students, and thirdly, to study the life skills of Mathayom Suksa 6 students in Roi-et province. The samples used in this research were 381 students who were studying in Mathayom Suksa 6 in the first semester of academic year 2011, under the Office of Education Area School District 27, selected through multi-stage random sampling.

The results of the research were as follows:

1. The life skills evaluation form for Mathayom Suksa 6 students with 60 items classified in 10 items for analytical thinking skills, 10 items for self - awareness, 10 items for social responsibility, 10 items for

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

² กศ.ด. (การวิจัยและประเมินผลการศึกษา) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ ค.ด. (การศึกษานอกระบบ) อาจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รับต้นฉบับ 8 เมษายน 2555 รับลงตีพิมพ์ 28 พฤษภาคม 2555

relationship building, 10 items for decision making, and 10 items for emotion management.

2. The qualitative of life skills test was content validity between 0.60 - 1.00, discrimination was between 0.27-0.66 and .92 of reliability. The structural validity was the component of life skills accordance with empirical data by goodness of fit index (GFI) which was at 0.86, adjusted goodness of fit index: AGFI was at 0.81 and root mean of square residual (RMR) was at 0.034.

3. The life skills of Mathayom Suksa 6 students in Roi-et province revealed that students' life skills was very good accounted for 70.08 percent. The life skill was good accounted for 28.61 percent. The life skill was fair accounted for 1.31 percent.

Keyword : Life Skill

บทนำ

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีคนในสังคมมีการแก่งแย่งชิงดีกันเป็นผลให้สังคมเกิดความวุ่นวาย ซึ่งในการดำเนินชีวิตประจำวันนั้นแต่ละคนต้องเผชิญปัญหาอย่างต่อเนื่อง มีการจัดการปัญหาของแต่ละคนแตกต่างกันตามความสามารถและประสบการณ์ (ลักขณา ศรีวัฒน์, 2545 : 4) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเด็กในการดำเนินชีวิตตามกระแสเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความคาดหวังของผู้ปกครองด้านการศึกษาต่อและสิ่งยั่วยุหรือตัวแบบที่ไม่เหมาะสมต่าง ๆ ก่อให้เกิดปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างมาก ทั้งปัญหาการปรับตัว ปัญหาทางด้านอารมณ์ จิตใจ ปัญหาสุขภาพ ปัญหาความรุนแรง ปัญหาเด็กติดเกม ปัญหายาเสพติด ปัญหาทางเพศ ฯลฯ โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่มีทักษะชีวิตต่ำ (สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย, 2553 : ไม่มีเลขหน้า) และจากการปรับเปลี่ยนทางสังคมไทยอย่างรวดเร็วและสลับซับซ้อนนี้เองในการพัฒนาประเทศจึงต้องสร้างความแข็งแกร่งของโครงสร้างระบบต่าง ๆ ภายในประเทศให้มีศักยภาพในการแข่งขันได้ สร้างฐานความรู้ให้มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างรู้เท่าทัน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมไทย ดังนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2550-2554) จึงได้วางยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกันโดยการพัฒนาจิตใจควบคู่การพัฒนาการเรียนรู้ของคนทุกกลุ่ม ทุกวัย ตลอดชีวิต ให้มีทักษะชีวิต พร้อมก้าวสู่โลกการทำงานและการแข่งขันอย่างมีคุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549 : 51) นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช

2551 ยังได้กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในข้อที่ 2 ไว้ว่า เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เรียนจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต ดังนั้นเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จึงต้องพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนให้เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ อันประกอบด้วยสมรรถนะด้านการสื่อสาร สมรรถนะด้านการคิด สมรรถนะด้านการแก้ปัญหา สมรรถนะด้านการใช้ทักษะชีวิต และสมรรถนะด้านการใช้เทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552 : 5) ส่งผลให้การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองกำหนดกรอบแนวคิดในการปฏิรูปบนพื้นฐานของหลักการและแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่เกี่ยวเนื่องกับระบบการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเน้นให้คนไทยยุคใหม่ต้องมีทักษะในการสื่อสาร คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552 : 9) รวมถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 52 ยังได้บัญญัติไว้ว่า เด็กและเยาวชนต้องได้รับการคุ้มครองและพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ตามศักยภาพ ในสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2550 : 15) ประกอบกับขณะนี้มีภาพความโหดร้ายที่ปรากฏตามหน้าหนังสือพิมพ์ และสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น นักเรียนยกพวกตีกัน กลุ่มวัยรุ่นก่อเหตุทะเลาะวิวาทเป็นเหตุให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องเสียชีวิต เพราะการกระทำของกลุ่มวัยรุ่น หรือคดีปล้นฆ่า กลุ่มวัยรุ่นฆ่าสุมาเสพติด ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การมั่วเซ็กบนรถเมล์ เซ็กออนไลน์ เด็กหญิงอายุต่ำกว่า 10 ปีตั้งครรรภ์สูงถึง 60 คน วัยรุ่นไทยตั้งครรรภ์ 2.5 แสนคนต่อปี หญิงวัยรุ่นร้อยละ 54 ถูกแฟนทิ้งหลังมีเพศสัมพันธ์

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สั่งซื้อยาจากเว็บไซต์มาทำตัวเอง จนเกิดการตกเลือด ซึ่งปัญหาเหล่านี้หลายคนต้องฆ่าตัวตาย เพราะความเครียด เพื่อหนีปัญหา เป็นการสะท้อนการขาดทักษะชีวิตในการดำเนินชีวิต (ข่าวสดออนไลน์, 2553) รวมถึงกรณีบทเรียน ศพทารก 2002 ศพ แท้งแล้วทิ้งที่พบที่วัดไผ่เงิน กรุงเทพมหานคร ไม่มีใครถามหรือค้นหาสาเหตุว่าเกิดจากอะไร ผู้ชายจะมีส่วนรับผิดชอบหรือไม่ หรือไม่ปล่อยให้ผู้หญิงต้องเดินเข้าคลินิกทำแท้งเถื่อนซึ่งเป็นปัญหาวิกฤติทางด้านสังคมไทยและความผูกพันทางศีลธรรม

องอาจ คล้ามไพบูลย์ (2553 : สัมภาษณ์) ซึ่งหากเด็กและเยาวชนที่ครอบครัวยุติหรือไม่รู้ในการป้องกัน เด็กและเยาวชนก็จะขาดภูมิคุ้มกันทางสังคมและเสี่ยงต่อการตกอยู่ในภาวะวิกฤติเพราะครอบครัวหรือครูก็ไม่อาจจะเข้าช่วยเหลือได้ เด็กและเยาวชนอาจตกอยู่ภายใต้วิกฤติการณ์แห่งชีวิตที่หาทางออกได้ยาก (อนันต์ วรดิพงษ์, 2552 : 34) เมื่อเยาวชนไม่สามารถที่จะหลีกเลี่ยงออกจากสังคม หรือสภาพแวดล้อมปัจจุบันได้ เยาวชนจึงต้องปรับตัวที่จะอยู่ร่วมกับสังคมได้ โดยการมีสติใช้เหตุผลในการแก้ปัญหาชีวิตก็จะสามารถอยู่ได้อย่างปลอดภัย (วิชิต โชค อินทร์เอียด, 2552 : 28) หรือถึงแม้จะเกิดความขัดแย้ง เยาวชนต้องใช้ความขัดแย้งในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เรียนรู้ปัญหาด้วยเหตุผลเพื่อให้เกิดทักษะในแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต (สรวิศ ลิ้มปริงชี, 2549 : 21) ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาขึ้นไม่ว่าปัญหาใด ๆ ก็ตาม ต้องถือว่าทุกคนคือกุญแจที่จะเปิดประตูไปสู่ความสำเร็จ ถ้าหากทุกคนปฏิเสธปัญหาไม่ใช้ทักษะชีวิตในการแก้ปัญหา เมื่อเกิดวิกฤติขึ้นคนที่ได้รับผลกระทบแห่งปัญหานั้นคือตัวเรานั่นเอง (ดวง อันทะไชย, 2552 : 25) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าทักษะชีวิตเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับเยาวชนที่จะต้องเผชิญและต่อสู้กับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับตัวเองในชีวิตประจำวัน และในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาแม้มีการศึกษาและนักจิตวิทยาได้เกิดแนวคิดในการพัฒนาและเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับเด็กโดยเริ่มจากองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของทักษะชีวิต 5 คู่ ได้แก่ ความคิดวิเคราะห์และความคิดสร้างสรรค์ ความตระหนักรู้ในตนเองและความเห็นใจผู้อื่น การสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร การตัดสินใจและการแก้ปัญหา การจัดการกับอารมณ์และความเครียด และประเทศไทยได้นำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับสังคมไทย โดยได้เพิ่มองค์ประกอบอีกคู่หนึ่งคือ ความภูมิใจในตนเองและยอมรับชอบ

ต่อสังคม และในปี พ.ศ. 2537 กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขก็ได้เริ่มพัฒนาทักษะชีวิตให้กับเด็กและเยาวชนอย่างจริงจังโดยร่วมมือกับหน่วยงานระดับกรมของกระทรวงศึกษาธิการจัดทำโครงการส่งเสริมทักษะชีวิต (คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่เน้นทักษะชีวิต, 2553)

จากรายงานการวิจัยโครงการติดตามสภาวะการเด็กและเยาวชนรายจังหวัดของจังหวัดร้อยเอ็ดระหว่างปี 2551-2552 ซึ่งมีผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นชาย 974 คน หญิง 989 คน เฉพาะในส่วนข้อมูลของเด็กมัธยมปลายของจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าสภาวะด้านสุขภาพอนามัย ร้อยละเด็กดื่มเหล้าเป็นครั้งคราวถึงเป็นประจำ มีค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดที่ 43.25 ค่าเฉลี่ยของภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่ระดับ 32.12 ร้อยละเด็กสูบบุหรี่เป็นประจำถึงเป็นประจำมีค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดที่ 18.50 ระดับภาคที่ 12.45 ร้อยละเด็กที่เครียดจนนอนไม่หลับหรืออาเจียน ค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดที่ 42.50 ระดับภาคที่ 37.07 ร้อยละเด็กพยายามฆ่าตัวตาย / ฆ่าตัวตายไม่สำเร็จ (ต่อประชากรแสนคน) ภาพรวมค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดที่ 2.52 ระดับภาคที่ 2.00 สภาวะด้านการศึกษาพบว่าร้อยละนักเรียนที่โดดเรียนเป็นประจำถึงเป็นประจำ ค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดที่ 41.50 ระดับภาคที่ระดับ 36.36 ร้อยละนักเรียนที่ออกกลางคัน ค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดที่ 1.63 ระดับภาคที่ระดับ 1.88 ส่วนสภาวะด้านสังคมพบว่า ร้อยละเด็กที่ไม่ได้อยู่กับพ่อแม่ ค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดที่ 23.62 ระดับภาคที่ระดับ 24.68 ร้อยละเด็กที่เกี่ยวกับเพื่อนกลางคืนครั้งคราวถึงเป็นประจำ ค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดที่ 48.25 ระดับภาคที่ระดับ 38.71 ร้อยละเด็กที่อยู่บ้านเพื่อน ค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดที่ 13.25 ระดับภาคที่ระดับ 11.51 ร้อยละเด็กที่ยอมรับว่าเคยมีเพศสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดที่ 15.50 ระดับภาคที่ระดับ 16.59 ร้อยละเด็กที่คิดว่าจะมี เพศสัมพันธ์ก่อนเรียนจบ ค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดที่ 8.55 ระดับภาคที่ระดับ 9.91 ร้อยละเด็กที่ยอมรับการอยู่ก่อนแต่งงานของนักเรียนนักศึกษา ค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดที่ 64.12 ระดับภาคที่ระดับ 37.56 ร้อยละเด็กที่พบเห็นการพกพาหรือเสพยาเสพติดในสถานศึกษา ค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดที่ 16.75 ระดับภาคที่ระดับ 20.97 จำนวนเด็ก 19 ปี และต่ำกว่าที่มาทำคลอดต่อประชากรแสนคน ค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดที่ 973.85 ระดับภาคที่ระดับ 590.09 จำนวนเด็กที่ถูกส่งเข้าสถานพินิจต่อประชากรแสนคน ค่าเฉลี่ยระดับจังหวัดที่ 158.18 ระดับภาคที่ระดับ 92.51 จำนวนเด็กที่ขอรับการบำบัด ยาเสพติดต่อประชากรแสนคน ค่า

เฉลี่ยระดับจังหวัดที่ 59.00 ระดับภาคที่ระดับ 64.73 (รายงานวิจัยโครงการติดตามสภาวะการมีเด็กและเยาวชนรายจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2553 : 118) จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าสภาวะการมีเด็กและเยาวชน ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการศึกษา และด้านสังคมของเด็กนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายจังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในสภาวะการณ์ที่เสี่ยง แสดงว่านักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของจังหวัดร้อยเอ็ดมีปัญหาด้านทักษะชีวิต ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อจะเกิดประโยชน์ในการนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาช่วยเหลือทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของจังหวัดร้อยเอ็ดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดร้อยเอ็ด

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวนโรงเรียน 61 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 8,537 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 381 คนที่ได้จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

องค์ประกอบของทักษะชีวิตที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นองค์ประกอบของทักษะชีวิตตามกรอบแนวคิดของกรมสุขภาพจิต (2543) ซึ่งแบ่งตามพฤติกรรมการเรียนรู้ 3 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย ประกอบด้วย ทักษะด้านการคิด ด้านจิตพิสัย ประกอบด้วย ทักษะด้านการตระหนักรู้ในตนเองและด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านทักษะพิสัย ประกอบด้วย ทักษะด้านการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะด้านการตัดสินใจ และด้านการจัดการกับอารมณ์

3. ตัวแปรที่วิจัย

3.1 คุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต

- 3.1.1 อำนาจจำแนก
- 3.1.2 ความเที่ยงตรง
- 3.1.3 ความเชื่อมั่น

3.2 ทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดร้อยเอ็ด

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวนโรงเรียน 61 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 8,537 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 จำนวน 381 คน

เครื่องมือการวิจัย

แบบวัดทักษะชีวิตที่สร้างตามแนวคิดของกรมสุขภาพจิตที่แบ่งทักษะชีวิตตามพฤติกรรมการเรียนรู้ โดยแบ่งทักษะชีวิตออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

1. องค์ประกอบด้านพุทธิพิสัย
 - 1.1 ทักษะด้านการคิด
2. องค์ประกอบด้านจิตพิสัย
 - 2.1 ทักษะด้านการตระหนักรู้ในตนเอง
 - 2.2 ทักษะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม
3. องค์ประกอบด้านทักษะพิสัย
 - 3.1 ทักษะด้านการสร้างสัมพันธภาพ
 - 3.2 ทักษะด้านการตัดสินใจ
 - 3.3 ทักษะด้านการจัดการกับอารมณ์

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดทักษะชีวิต
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัย

ที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของทักษะชีวิต

3. วิเคราะห์องค์ประกอบของทักษะชีวิต และกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของทักษะชีวิต

4. เขียนข้อคำถามแบบสถานการณ์ตามนิยามเชิงปฏิบัติการขององค์ประกอบของทักษะชีวิตทั้ง 6 ด้าน จากข้อมูลเชิงประจักษ์ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ รวม 120 ข้อ ลักษณะแบบวัดเป็นแบบกำหนดสถานการณ์ให้ตอบ มี 4 ตัวเลือก

5. นำแบบวัดทักษะชีวิตที่สร้างขึ้น ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) คัดเลือกข้อสอบไว้ 88 ข้อ

6. นำแบบวัดจำนวน 88 ข้อไปทดลองใช้นำร่องกับนักเรียนจำนวน 50 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อพัฒนาปรับปรุงความเหมาะสมของเวลาและภาษา และข้อบกพร่องอื่น ๆ

7. นำแบบวัดที่ปรับปรุงแล้ว 88 ข้อ ไปทดลองใช้ครั้งที่ 1 กับนักเรียนจำนวน 100 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) คัดเลือกข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ไว้ 60 ข้อ

8. นำแบบวัดทักษะชีวิตที่ผ่านเกณฑ์ 60 ข้อ ไปทดลองใช้ครั้งที่ 2 กับนักเรียนจำนวน 300 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะชีวิตทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach (สุรวาท ทองบุ, 2550 : 116) ค่าของความเชื่อมั่นที่นิยมใช้กันทั่วไปมีค่าตั้งแต่ .70 ขึ้นไป และค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

9. นำแบบวัดทักษะชีวิตฉบับสมบูรณ์ ไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 381 คน เพื่อแปลผลทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ประสานกับ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้โรงเรียนในสังกัดอนุญาตให้ผู้วิจัยทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างนัดหมาย กำหนดเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ทดลองจริง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอบด้วยตนเองระหว่างเดือนสิงหาคม - กันยายน พ.ศ. 2554 โดยนำแบบวัดไปทดสอบให้ตรงกับวัน เวลา ในแต่ละโรงเรียนตามที่นัดหมายไว้ โดยชี้แจงให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและความสำคัญก่อนดำเนินการสอบ ประโยชน์ที่นักเรียนได้รับ เพื่อให้นักเรียนเห็นความสำคัญและตั้งใจทำอย่างเต็มความสามารถ และชี้ให้เห็นถึงคุณค่าและประโยชน์ของการสอบ

4. จัดเตรียมแบบวัดทักษะชีวิตและกระดาษคำตอบให้เพียงพอแก่นักเรียนที่สอบแต่ละครั้ง วางแผนในการดำเนินการสอบ โดยผู้วิจัยดำเนินการสอบด้วยตนเอง

5. นำแบบวัดทักษะชีวิต ไปทดลองกับนักเรียน มีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ทดลองนำร่องกับนักเรียนจำนวน 50 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา กำหนดเวลาที่เหมาะสม วิธีการดำเนินการสอบ ตลอดจนข้อบกพร่องอื่น ๆ ที่พบ

5.2 ทดลองครั้งที่ 1 เพื่อหาคุณภาพรายข้อ โดยนำแบบวัดทักษะชีวิตไปทดลองกับนักเรียน จำนวน 100 คน ซึ่งเป็นนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ พิจารณาคัดเลือกข้อสอบคุณภาพตามเกณฑ์และปรับปรุงข้อที่ไม่เข้าเกณฑ์ คัดเลือกได้ข้อสอบองค์ประกอบทักษะชีวิตทั้ง 6 ด้าน รวม 60 ข้อ จัดทำเป็นแบบวัดฉบับใหม่ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งต่อไป

5.3 ทดลองครั้งที่ 2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทั้งฉบับ โดยนำแบบวัดไปทดลองกับนักเรียนจำนวน 300 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบวัดทั้งฉบับ คือ วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity) ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis : CFA) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

5.4 ทดสอบเพื่อแปลผลทักษะชีวิต โดยนำแบบวัดไปทดสอบกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 381 คน ซึ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 เพื่อแปลผลทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดร้อยเอ็ด

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำกระดาษคำตอบที่ได้จากการทดลองครั้งที่ 1 จำนวน 100 ชุด มาตรวจให้คะแนนเพื่อหาคุณภาพรายข้อ ได้แก่ ค่าอำนาจจำแนก โดยการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) ใช้สูตรสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเปียร์สัน

2. นำกระดาษคำตอบที่ได้จากการทดลองครั้งที่ 2 จำนวน 300 ชุด มาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อเพื่อหาคุณภาพของแบบวัดทั้งหมด โดยใช้หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α : Coefficient alpha) และวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis : CFA) ด้วยโปรแกรมลิสเรล

3. นำกระดาษคำตอบที่ได้จากการทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 381 ชุด มาตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อ โดยหาค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยเพื่อแปลผลทักษะชีวิต

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีดังนี้

1. แบบวัดทักษะชีวิตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี

จำนวนข้อคำถามทั้งสิ้น 120 ข้อคำถาม โดยแบ่งเป็นองค์ประกอบด้านพุทธิพิสัยทักษะด้านการคิด มีข้อคำถามจากข้อ 1-20 จำนวน 20 ข้อ องค์ประกอบด้านจิตพิสัย ทักษะด้านความตระหนักรู้ในตน ข้อคำถามจากข้อ 21-40 จำนวน 20 ข้อ ทักษะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ข้อคำถามจากข้อ 41-60 จำนวน 20 ข้อ องค์ประกอบด้านทักษะพิสัย ทักษะด้านการสร้างสัมพันธภาพ ข้อคำถามจากข้อ 61-80 จำนวน 20 ข้อ ทักษะด้านการตัดสินใจ ข้อคำถามจากข้อ 81-100 จำนวน 20 ข้อ ทักษะด้านการจัดการกับอารมณ์ ข้อคำถามจากข้อ 100-120 จำนวน 20 ข้อ

2. แบบวัดทักษะชีวิตมีความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.20 ถึง 1.00 ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ไว้จำนวน 88 ข้อ เพื่อนำมาใช้เป็นแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

3. แบบวัดทักษะชีวิตมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ อยู่ระหว่าง - 0.20 ถึง 0.66 คัดเลือกข้อสอบที่มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ 0.27 ถึง 0.66 ไว้จำนวน 60 ข้อ

4. แบบวัดทักษะชีวิตมีความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.57 ถึง 0.85 และเมื่อพิจารณาความเชื่อมั่น รายองค์ประกอบ ด้าน

การคิด มีค่าเท่ากับ 0.57 ด้านการตระหนักรู้ในตน มีค่าเท่ากับ 0.72 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีค่าเท่ากับ 0.71 ด้านการสร้างสัมพันธภาพ มีค่าเท่ากับ 0.68 ด้านการตัดสินใจ มีค่าเท่ากับ 0.75 ด้านการจัดการกับอารมณ์ มีค่าเท่ากับ 0.85 และความเชื่อมั่นทั้งหมด มีค่าเท่ากับ 0.92

5. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่าองค์ประกอบทักษะด้านการคิดมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.51 ทักษะด้านการตระหนักรู้ในตน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.63 ทักษะด้านความรับผิดชอบต่อสังคมมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 0.81 ทักษะด้านการสร้างสัมพันธภาพ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.81 ทักษะด้านการตัดสินใจ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.63 ทักษะด้านการจัดการกับอารมณ์ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.76 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit index) เป็นการวัดความสอดคล้องสมบูรณ์ในภาพรวมระหว่างโมเดลที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อตอบคำถามว่าโมเดลที่สร้างขึ้นอยู่ห่างจากโมเดลที่เป็นตัวแทนของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้สมบูรณ์มากน้อยเพียงใด ซึ่งผลจากการวิเคราะห์พบว่า ดัชนี GFI มีค่าเท่ากับ 0.86 ส่วนดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (Adjusted goodness of fit index มีค่าเท่ากับ 0.81 ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Root mean of square residual) ที่คำนวณได้เท่ากับ 0.034 ค่ารากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองประมาณค่า(RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.014 ค่า Chi-square = 1423.14 ค่าความน่าจะเป็นของไคสแควร์ (p-value) มีค่าเท่ากับ 0.058 ค่าองศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 1341 ค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) มีค่าเท่ากับ 1.061

6. ทักษะชีวิตโดยภาพรวมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 27 พบว่าทักษะชีวิตอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 70.08 ทักษะชีวิตอยู่ในระดับดี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 28.61 ทักษะชีวิตอยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.31 และไม่มีนักเรียนที่มีทักษะชีวิตอยู่ในระดับควรปรับปรุง

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีสาระสำคัญนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ในการสร้างแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตร

นิยาม และแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด และได้สร้างแบบวัดโดยยึดกรอบแนวคิดของกรมสุขภาพจิต (2543) โดยแบ่งทักษะชีวิตออกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านพุทธิสัย คือทักษะด้านการคิด องค์ประกอบด้านจิตพิสัย คือทักษะด้านความตระหนักรู้ในตน ทักษะด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และองค์ประกอบด้านทักษะพิสัย คือ ทักษะด้านการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะด้านการตัดสินใจ และทักษะด้านการจัดการกับอารมณ์ ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบกำหนดสถานการณ์ให้เลือกตอบ มี 4 ตัวเลือก แต่ละตัวเลือกรวมวัดทักษะชีวิตในแต่ละด้าน ว่ายอยู่ในระดับใด หากว่ามีทักษะชีวิตอยู่ในระดับดีมาก ตัวเลือกนั้นจะได้คะแนน 4 คะแนน ระดับดี ได้ 3 คะแนน ระดับพอใช้ได้ 2 คะแนน และ ระดับควรปรับปรุงได้ 1 คะแนน โดยการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่าแบบวัดมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.60 - 1.00 โดยแบบวัดที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ คือตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ดังที่ไพศาล วรคำ (2552 : 254-258) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้าใช้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ใช้ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป หากต่ำกว่านี้ถือว่าใช้ไม่ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพเป็นไปตามเกณฑ์ และสูงกว่าเกณฑ์ ทั้งนี้เป็นเพราะ การสร้างแบบวัดได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอนของหลักการสร้างแบบวัด และมีความชัดเจน เนื่องจากกระบวนการสร้างแบบวัด ข้อมูลที่นำมาใช้สร้างแบบวัดทักษะชีวิตเป็นข้อมูลที่ได้จากสภาพที่เป็นจริงของนักเรียนซึ่งได้มาจากการสัมภาษณ์โดยตรง ดังนั้นข้อคำถามและตัวเลือกที่สร้างขึ้นจึงสามารถสะท้อนสภาวะปัญหาและวิธีแก้ไขปัญหานักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ตรงตามสภาพจริง

2. การหาคุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อภิปรายผลเป็นประเด็นได้ ดังนี้

2.1 ค่าอำนาจจำแนก

จากการทดลองครั้งที่ 1 โดยการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม ใช้สูตรสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน ได้ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบตั้งแต่ - 0.01 - 0.66 และได้พิจารณาคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ครอบคลุมนิยามและพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละด้านขององค์ประกอบ ได้ข้อสอบจำนวน 1 ฉบับ 60 ข้อ ที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.27 - 0.66 ไว้ใช้ ดังที่ สุรวาท ทองบุ (2550 : 101) ได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกข้อสอบไว้ว่า ข้อสอบที่มี

คุณภาพต้องมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผ่านการคัดเลือกและแก้ไขปรับปรุง จำนวน 1 ฉบับ 60 ข้อ ที่มีองค์ประกอบทักษะชีวิต 6 ด้าน เป็นข้อสอบมีคุณภาพตามเกณฑ์ที่ครอบคลุมนิยามและพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละด้านของแต่ละองค์ประกอบ

2.2 การหาความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ จากการทดลองครั้งที่ 2 การหาคุณภาพของแบบวัดทั้งฉบับ วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น ของแบบวัดทั้งฉบับโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (สมนึก ภัททิยธนี, 2553 : 225) พบว่า แบบวัดทั้งฉบับมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 ทั้งนี้เป็นเพราะแบบวัดได้ผ่านกระบวนการตรวจสอบหาคุณภาพเบื้องต้น การทดลองนำร่อง และการหาคุณภาพรายข้อจากการทดลองครั้งที่ 1 โดยผ่านการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องทางด้านภาษาในข้อคำถามและตัวเลือกตอบให้มีความกระชับและชัดเจนอ่านแล้วเข้าใจง่าย จึงทำให้แบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าความเชื่อมั่นสูงแสดงให้เห็นว่า แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้ ดังที่ เกียรติสุตา ศรีสุข (2548 : 144) ได้กล่าวถึงเกณฑ์แปลผลความเชื่อมั่นไว้ว่า ค่าของความเชื่อมั่นที่นิยมใช้กันทั่วไปมีค่าตั้งแต่ 0.71 - 1.0 ถือว่ามีความเชื่อมั่นสูง และไพศาล วรคำ (2552 : 267-282) ได้กล่าวไว้ว่า ความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ คือความคงที่ของผลที่ได้จากการวัดด้วยเครื่องมือชุดใดชุดหนึ่งในการวัดหลาย ๆ ครั้ง ไม่ว่าจะทำการวัดกี่ครั้งก็ตาม และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนพัชร แก้วปฏินา (2547 : 73-74) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่สร้างขึ้นมีอำนาจจำแนกทุกข้อ มีความตรงตามทฤษฎี มีความตรงตามสภาพ และมีความเที่ยงทั้งฉบับ.87 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุริยาพร ชูเลิศ (2550 : 108 - 113) ได้ศึกษาการพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประเภทวิชาอุตสาหกรรมของวิทยาลัยเทคนิค สถาบันการอาชีว ศึกษาภาคใต้ 1 ผลการวิจัยพบว่า แบบวัดทั้งฉบับมีความน่าเชื่อถือได้แบบสอดคล้องภายในเท่ากับ 0.91 อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัย พัทธนันท์ มาอยู่วัง (2552 : 13-14) ได้ศึกษา การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แบบสอบวัดความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95

2.3 การหาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Constructs validity) ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis : CFA) ด้วยโปรแกรมลิสเรลเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่างแบบวัดหรือเครื่องมือที่ใช้วัดสามารถวัดได้ตรงตามกรอบโครงสร้างทฤษฎีชีวิตของกรมสุขภาพจิตที่กำหนดไว้หรือไม่ ซึ่งพบว่า แบบวัดที่มีองค์ประกอบทั้ง 6 ด้าน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบแตกต่างกันจาก 0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะแบบวัดทฤษฎีชีวิตที่สร้างขึ้น ก่อนนำเครื่องมือไปใช้ได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ดังที่ไพศาล วรคำ (2552 : 254-258) กล่าวว่า ให้ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง หากสร้างแบบวัดสัมพันธ์สอดคล้องกับองค์ประกอบย่อย ๆ ตามที่กำหนดแสดงว่า แบบวัดนั้นมีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การพิจารณาที่กำหนดของ สุกมาส อังคุชิต (2552 : 136) กล่าวว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบจะต้องมีค่าไม่เท่ากับ 0 ค่า t-value มากกว่า 1.96 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากพิจารณาในส่วนของค่าน้ำหนักองค์ประกอบแล้ว สิ่งสำคัญที่สุดในการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน คือ การตรวจสอบค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่างแบบวัดทฤษฎีชีวิตตามกรอบของกรมสุขภาพจิต (2543) ที่ผู้วิจัยนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด พบว่า โมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกลมกลืนกันดี โดยมีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 1423.14 มีค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.06 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.014 และค่า RMR เท่ากับ 0.034 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.86 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.81 ดังที่ สุกมาส อังคุชิต. (2552 : 125-126) ได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องดังนี้ไว้ว่า ค่าไค-สแควร์ (χ^2) ควรไม่มีนัยสำคัญ ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) ต่ำกว่า 2.00 ค่า RMSEA และ RMR น้อยกว่า .05 ค่าดัชนีความสอดคล้องความกลมกลืน (GFI) และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่ามากกว่า 0.90 และมีค่าเข้าใกล้ 1 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกันดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดทฤษฎีชีวิตโดยยึดกรอบแนวคิดของกรมสุขภาพจิต (2543) ที่เป็นแบบวัดที่ได้จากการ

สัมภาษณ์จริงจากนักเรียนจึงเหมาะสมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังที่ไพศาล วรคำ (2552 : 266) ได้กล่าวไว้ว่า การตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามหลักการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยจะต้องมีองค์ประกอบในเชิงทฤษฎีที่ต้องการวัดชัดเจนก่อนที่จะนำไปวัดกับกลุ่มตัวอย่าง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรนันท์ มาอยู่วัง (2552 : 13-14) ที่ได้ศึกษา การสร้างแบบวัดทฤษฎีชีวิตสำหรับนักเรียนระดับชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ เท่ากับ 0.26 - 0.82 , ค่าไค-สแควร์ เท่ากับ 0.49 - 10.49 , P เท่ากับ 0.11 - 0.69 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 , R2 เท่ากับ 0.07 - 0.67, GFI เท่ากับ 1.00 AGF เท่ากับ 0.98 - 1.00 , SRMR เท่ากับ 0.00 - 0.02 และ RMSEA เท่ากับ 0.00 - 0.03 แสดงว่าแบบวัด มีสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีชีวิตของกรมสุขภาพจิตที่กำหนดไว้

3. การแปลผลทฤษฎีชีวิต เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1 -5) จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และหลักสูตรยังได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ข้อ 4 ไว้ว่า ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของทักษะชีวิตและสนใจศึกษาทฤษฎีชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดร้อยเอ็ดซึ่งผลของการวิจัยพบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดร้อยเอ็ดเกินครึ่งหนึ่งมีทักษะชีวิตทั้ง 6 ด้าน คือ ทักษะด้านการคิด ทักษะด้านการตระหนักรู้ในตน ทักษะด้านความรับผิดชอบ ต่อสังคม ทักษะด้านการสร้างสัมพันธภาพ ทักษะด้านการตัดสินใจและทักษะด้านการจัดการกับอารมณ์อยู่ในระดับดีถึงดีมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤษณา ปัญญา (2552 : 47-48) ที่พบว่าทักษะชีวิตของนักเรียนในจังหวัดเชียงรายเกิน

ครึ่งหนึ่งมีทักษะชีวิตในการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสารอยู่ในระดับดี ด้านการตัดสินใจและการแก้ปัญหา ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียดอยู่ในระดับดีมาก แต่โดยภาพรวมถือว่าอยู่ในระดับดี ดังนั้นทักษะชีวิตของนักเรียนจะเอื้อประโยชน์ต่อนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. การสร้างแบบวัด

1.1 ทาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ได้คุณภาพของแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นจากผู้เชี่ยวชาญ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.60 - 1.00

1.2 ทดลองนำร่อง เพื่อตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุงความเหมาะสมของภาษา และพิจารณาเวลาที่เหมาะสม ตลอดจนข้อบกพร่องอื่น ๆ ที่พบผลการทดลองนำร่องได้แบบวัดจำนวน 1 ฉบับ 88 ข้อ

2. ปรับปรุงและหาคุณภาพของแบบวัด

2.1 ผลจากการทดลองครั้งที่ 1 จำนวนข้อสอบ 1 ฉบับ 88 ข้อ

2.1.1 วิเคราะห์คุณภาพรายข้อได้ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบตั้งแต่ -0.01 - 0.66

2.1.2 แก้ไขปรับปรุงและพิจารณาคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพตามเกณฑ์ ที่ครอบคลุมนิยามและพฤติกรรมบ่งชี้ในแต่ละด้านขององค์ประกอบ ได้ข้อสอบจำนวน 1 ฉบับ 60 ข้อ ที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.27 - 0.66

2.2 ผลจากการทดลองครั้งที่ 2 จำนวนข้อสอบ 1 ฉบับ 60 ข้อ

2.2.1 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับด้วยวิธีการหาค่า สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของ Cronbach (สุรภาพ ทองบุ, 2550 : 116) ความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.92

2.2.2 วิเคราะห์ค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor

analysis : CFA) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ตามกรอบแนวคิดของกรมสุขภาพจิต (2543) ว่ามีความสอดคล้องกันหรือไม่ จากการตรวจสอบ พบว่า

1) แบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 ฉบับ 60 ข้อ ที่มีองค์ประกอบ 6 ด้าน มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบแตกต่างจาก 0 และมีค่าสถิติทดลองใช้ความมีนัยสำคัญของน้ำหนักองค์ประกอบ (t-value) มากกว่า 1.96 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ระหว่างแบบวัดทักษะชีวิต ตามกรอบแนวคิดทฤษฎีที่นำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบวัด พบว่ามีค่าดัชนีวัดระดับความสอดคล้องกลมกลืนกันดี ดังนี้ คือ มีค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 1423.14 ความน่าจะเป็นของไค-สแควร์ (p-value) เท่ากับ 0.058 ค่าไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2 / df) เท่ากับ 1.061 ซึ่งต่ำกว่า 2.00 ค่า RMSEA เท่ากับ 0.014 และค่า RMR เท่ากับ 0.034 น้อยกว่า .05 ซึ่งถ้าค่า RMR ยิ่งเข้าใกล้ 0 แสดงว่าโมเดลสมมติฐานที่สร้างขึ้นสอดคล้องกับข้อมูล เชิงประจักษ์ ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ 0.86 โดยที่ดัชนี GFI สามารถแปลค่าได้ระหว่าง 0 (Poor Fit) ถึง 1 (Perfect Fit) ค่าที่เข้าใกล้ 1 เป็นค่าที่สามารถยอมรับได้และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) เท่ากับ 0.81 โดยที่ดัชนี AGFI สามารถแปลค่าได้ระหว่าง 0 ถึง 1 และค่าที่เข้าใกล้ 1 เป็นค่าที่สามารถยอมรับได้

2.3 ทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของจังหวัดร้อยเอ็ด ในภาพรวม (พิจารณาจากทักษะชีวิตทั้ง 6 ด้าน) พบว่านักเรียนมีทักษะชีวิตอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 267 คน คิดเป็นร้อยละ 70.08 ทักษะชีวิตอยู่ในระดับดี จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 28.61 ทักษะชีวิตอยู่ในระดับพอใช้จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.31 และไม่มีนักเรียนที่มีทักษะชีวิตอยู่ในระดับควรปรับปรุง

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. แบบวัดทักษะชีวิตที่สร้างขึ้นใช้สำหรับวัดทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจะช่วยให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนว่า ควรจะมีการปรับปรุงพัฒนา หรือส่งเสริมทักษะชีวิตในด้านใด

2. แบบวัดทักษะชีวิตที่สร้างขึ้นเหมาะสำหรับนักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 6 ดังนั้นหากจะนำไปใช้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่น ควรจะมีการตรวจสอบคุณภาพแบบวัดทักษะชีวิตอีกครั้ง

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์จากท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรคำ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร.พงศ์ธร โพธิ์พลศักดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ดร.รุ่งฟ้า ล้อมในเมือง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท. ดร. ญัฐชัย จันทชุม กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำ เสนอแนวคิด ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง และสนับสนุนส่งเสริมกำลังใจให้กับผู้วิจัยมาโดยตลอด

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต.(2543). กระทรวงสาธารณสุข. **คู่มือการสอนทักษะชีวิตเพื่อป้องกันแอดส์**. นนทบุรี :
- กฤษฎา เรืองอารีรัชต์. (2002) **ข่าวซ้ำ ยอดศพทหารกอง ศพ**. ข่าวสดออนไลน์.สืบค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2553 จาก http://www.khaosod.co.th/view_news.php
- กฤษฎา ปัญญา. (2552). **การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เกียรติสุดา ศรีสุข. (2549). **ระเบียบวิธีวิจัย**. คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. โรงพิมพ์ครองช้าง.
- คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 10**. ตวง อันทะไชย. (2552). **เรื่องเล่าจาก ส.ว. สารวุฒิสภา**. ปีที่ 17(7) : 25.
- ชนพัชร แก้วปฎิมา. (2547). **การพัฒนาแบบวัดทักษะ ชีวิต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,
- พัชรนันท์ มาอยู่วัง. (2552). **การสร้างแบบวัดทักษะชีวิตสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตศึกษาม. : มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ไพศาล วรคำ. (2554). **การวิจัยทางการศึกษา**. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. พิมพ์ครั้งที่ 2. ตักสิลาการพิมพ์.

- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 . **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่มที่ 124 ตอนที่ 47. หน้า 15, 24 สิงหาคม 2550. สรรวิพัฒน์. (2545). **สุขวิทยาจิตและการปรับตัว**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิจิตโชค อินทร์เอียด. (2552). **ศาลนอกบัลลังก์. สำนักกรณีพิพาท**. 5(3) : 28 ; มกราคม-เมษายน.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2552). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สมนึก ภักดิ์ธณี. (2553). **การวัดผลการศึกษา**. ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา ,คณะศึกษาศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ประสานการพิมพ์.
- สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย. (2553). **คู่มือการจัดกิจกรรมลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่เน้นทักษะชีวิต**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สรวิศ ลิ้มปริงซี่. (2549). **เรียนรู้ซึ่งกันและกันด้วยความขัดแย้ง**. สำนักกรณีพิพาท. กรุงเทพฯ : เอสพี.วีการพิมพ์.
- สำนักงานเลขาธิการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)**. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สุภามาส อังศุโชติ. (2552). **สถิติการวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ : เทคนิคการใช้โปรแกรม Lisrel**. กรุงเทพฯ : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- สุรวาท ทองบุ. (2550). **การวิจัยทางการศึกษา**. มหาสารคาม : หจก. อภิชาติการพิมพ์,
- สุริยาพร ชูเลิศ. (2550). **การพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะชีวิต สำหรับนักเรียนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทวิชาอุตสาหกรรมของ วิทยาลัยเทคนิค สถาบันการอาชีวศึกษาภาคใต้ 1**. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยทักษิณ,
- องอาจ คล้ามไพบูลย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เรวัต สังข์ ช่วย เป็นผู้สัมภาษณ์, (2553). **ที่ลานสร้างสุขภาพเอสเอ็มทาวเวอร์** ชั้น 35 กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายน
- อนันต์ วรจิตพงษ์. (2552). **เรื่องเล่าจาก ส.ว. สารวุฒิสภา**. 17 (7) : 34 ; มกราคม.